

KİM ACİL?

Doç. Dr. Şule Akköse Aydın
U.Ü.T.F Acil Tıp AD
VII. Ulusal Acil Tıp Kongresi

Kim Acil

- Tanım
- Acil hastayı nasıl belirleyeceğiz
- Triyaj
- Özel durumlar, klinik inciler
- Skorlar, skalalar, kriterler
- Kendi kendimize oluşturduğumuz acil durumlar
- Acil mi, acele mi

Kim Acil

- Ani gelişen hastalık, kaza, yaralanma ve benzeri durumlarda olayın meydana gelmesini takip eden ilk 24 saat içinde tıbbi müdahale gerektiren haller

Kim Acil

- İvedilikle tıbbi müdahale yapılmadığında veya başka bir sağlık kuruluşuna nakli halinde hayatın ve/veya sağlık bütünlüğünün kaybedilme riskinin doğacağı kabul edilen durumlardır

Kim Acil

- Müdahale edilmediği zaman 24 saat içinde ölüm riski olan hasta

ACEP - acil tıbbi durumu gösteren işaretler

• Nefes almada güçlük, nefes darlığı	• Ani ya da şiddetli ağrı
• Göğüs ya da karında ağrı /basınç hissi	• Kontrolsüz kanama
• Bayılma, ani baş dönmesi, halsizlik	• Ciddi, sürekli kusma veya ishal
• Görme değişiklikleri	• Öksürük veya kusma ile kan gelmesi
• Mental durum değişiklikleri	• İntihar düşüncesi
	• Konuşmada zorluk
	• Alışılmadık karın ağrısı

Kim Acil

Kim Acil – Acil Muayene Sayısı

- SB Hastaneleri: 65.438.429
- Üniversite Hastaneleri: 2.064.066
- Özel Hastaneler: 5.137.569
- Toplam: 72.640.064
- 2009 yılı

Kim Acil

Kim Acil – Acil Muayene Sayısı

- Kamu hastanelerinde muayene olan hasta sayısı 250 milyon
- Acil servislerde muayene olan hasta sayısı 76 milyon
- %30

Kim Acil

- Yüksek oranda başvuru sayısı
- Acil hastayı nasıl belirleyeceğiz?

Kim Acil

- Büyülü kelime triyaj
- 'Trijaj doğru kişiyi doğru zamanda doğru yere koyma işlemidir'

Kim Acil

- Hastaların başvuru anında hemen değerlendirilmesi
- Şikayet ve başvuru şekline göre önceliğin belirlenmesi
- Belirlenen öncelik grubuna göre tanı ve tedavi işlemlerinin başlatılması

Kim Acil

- Avustralya Triyaj Skalası
- Kanada Acil Servis Triyaj ve Öncelik Skalası
- Fransız Triyaj Skalası
- Emergency severity index
- TC Sağlık Bakanlığı Renk Kodlaması ve Triyaj Uygulaması

Kim Acil

- Acil hastayı nasıl belirleyeceğiz?

Kim Acil

- Triyaj kategorisi
- Başvuru şikayeti
- Vital bulgular
- Özel durumlar, klinik inciler
- Skorlar, skalalar, kriterler
- Kendi kendimize oluşturduğumuz acil durumlar
- Acil mi, acele mi

Kim Acil – Başvuru Şikayeti

• göğüs ağrısı	• halsizlik
• karın ağrısı	• genel durum bozukluğu
• sırt ağrısı	• kanama
• baş ağrısı	• güçsüzlük
• nefes darlığı	• ateş
• travma	•
•	

Kim Acil – Vital Bulgular

- Kan basıncı
- Nabız
- Solunum sayısı
- Ateş
- Oksijen saturasyonu
- Ağrı

Kim Acil – Özel Durumlar/Hastalar

- Çocuklar
- Yaşlılar
- Travmalar
- Çoklu ilaç kullananlar
- Komorbid hastalığı olanlar
- Özellikle diyabetikler
- Gebeler
- Psikiyatrik hastalığı olanlar
- Post. op ve post. partum dönem hastaları
- Yatalak hastalar
- Bakım evinde kalan hastalar
- Alerjik hastalar
-

Kim Acil – Özel Durumlar/Hastalar

- Son birkaç gün içinde sizin acil servisimize aynı veya başka şikayet ile başvurmış hastalar
- Son birkaç gün içinde farklı acil servislere aynı veya başka şikayet ile başvurmış hastalar

Kim Acil – Özel Durumlar/Hastalar

- Hasta olarak başvuran sağlık çalışanları
- Hasta olarak başvuran sağlık çalışanı yakınları
- Özellikle hekimler
- Genellikle rutin uygulama yapılmaz
- VIP hastalar, ajite hastalar, ajite hasta yakınına sahip hastalar

Kim Acil – Klinik İnciler

- Aort patolojileri, renal/safra koliki ile karışabilir
- Myokard iskemisi, dispepsi ile karışabilir
- Myalji, myokardit ve perikardit ile karışabilir
- Kalp yetmezliği astım atağı ile karışabilir
- Pulmoner emboli ve mezenter iskemi çok şey ile karışabilir
- Apandisit ishal ile karışabilir
- Baş ağrısı nedenleri birbirine karışabilir

Kim Acil – Klinik İnciler

- Konversiyon bozuklukları, gerçek nörolojik olaylar ile karışabilir
- Hipoglisemi stroke ile karışabilir ve hasta ölür
- DVT, yumuşak doku enfeksiyonu ile karışabilir sonra hasta pulmoner emboli ile gelir sanırım bu sefer karışmaz
- Yumuşak doku enfeksiyonu denir sonra amputasyon yapılır

Kim Acil – Klinik İnciler

- Yaşlı senkop; RT yapılmaz sonra hasta şokta gelir
- Ateşi olan hastaya ense sertliği bakılmaz sonra hasta şuur bozukluğu ile gelir
- Tonsilliti olan immün supresse hasta reçete ile gönderilir sonra septik şokla gelir
- Kanser hastaları hep gelir
- Travma hastaları ya tekrar gelemezler ya da çok kötü gelirler

Kim Acil – Klinik İnciler

- Hastanın bacağına atel yapılır sonra iskemi gelişir
- Diyabetik hastalara hiç güven olmaz
- Coumadin kullanan ve INR si istenen düzeyde olan hastalarda trombüs-emboli gelişebilir
- Hasta MI geçirip kaza yapmış olabilir
- Aslında CO zehirlenmesi hastanın kliniğini açıklayacak, ah bir de akla gelse
-

Kim Acil – Skorlar, Skalalar, Kriterler

- Early Warning Score
- Modifiye Early Warning Score
- Pandemic Medical Early Warning Score
- Heart Score
- Wells Score
- Geneva Score,
- National Institute of Health Stroke Scale
- Four Score
-
- Glasgow Koma Skalası (GKS)
- Revised Trauma Skoru (RTS)
- Injury Severity Score (ISS)
- New Injury Severity Score (NISS)
- Travma Takımı Aktivasyon Kriterleri
- SIRS Kriterleri
- Mortality in Emergency Department Sepsis Skor (MEDS)
-

Kim Acil – Kendi Kendimize Oluşturduğumuz Acil Durumlar

- Acil serviste zatürre teşhisi konularak, tedavisi için antibiyotik iğne yapılan bir kişi öldü

CNN Türk İnternet Sitesi

Kendi Kendimize

- Acil serviste im injeksiyon yapmak gerekli miydi?
- Hastanın alerji öyküsü sorgulanmış mıydı?
-

Kendi Kendimize

- Evlilik hazırlığı yapan 20 yaşındaki hastanın, baş ağrısı şikayetiyle gittiği acil serviste vurulan iğne sonucunda bacağının kısmi felç olduğu ileri sürüldü
- İl Sağlık Müdürlüğü konuyla ilgili soruşturma başlattı

CNN Türk İnternet Sitesi

Kendi Kendimize

- Acil serviste im injeksiyon yapmak gerekli miydi?
- Oral tedavi yeterli olmaz mıydı?
-

Kendi Kendimize

- Yüksek ateş şikayetiyle 4 kez arkadaşları tarafından acil servise kaldırılan inşaat işçisi her seferinde iğne yapılarak evine gönderildi
- 26 yaşındaki genç, 5'inci kez götürüldüğü hastanede yaşamını yitirdi

CNN Türk İnternet Sitesi

Kendi Kendimize

- Yüksek ateş
- Birden fazla aynı şikayet ile başvuru
-

Kendi Kendimize

- Karın ağrısı nedeniyle acil servise başvuran 59 yaşındaki erkek hastaya 12 saat tanı konulamadı
- Tanı konulduktan sonra başka bir hastaneye gönderilmek istenen hastayı hiçbir hastane kabul etmedi ve yaklaşık 24 saat boyunca müdahale edilmeyen hasta hayatını kaybetti

CNN Türk İnternet Sitesi

Kendi Kendimize

- Karın ağrısı klinik inciler
- ASKOM kararları her durumda doğru mu, sorgulanamaz mı?
-

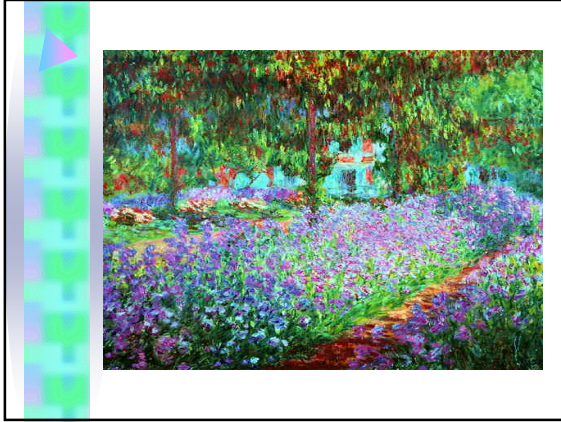
Kendi Kendimize

- Otomobil çarpması sonucu acil servise getirilen 74 yaşındaki kadın yapılan tedavi sonrası gönderildiği evinde hayatını kaybetti
- Savcılık tarafından soruşturma başlatıldı

CNN Türk İnternet Sitesi

Kendi Kendimize

- Hem yaşlı hem travma hastası
-

Kendi Kendimize

- 11 yaşındaki kız çocuğunu ihmal mi öldürdü?
- Bisikletten düşen çocuk tam 4 hastane dolaştı, fakat doktorlar çocukla ilgilenmedi
- "Bir şeyi yok" denilip evine gönderilen çocuk hayatını kaybetti

CNN Türk İnternet Sitesi

Kendi Kendimize

- Çocuklarda bisiklet kazası
- Özellikle bisiklet gidonunun çarpmasına bağlı karın içi yaralanma
-

Kendi Kendimize

- Karıştığı kavga sırasında başına demir çubukla vurulan genç götürüldüğü acil serviste yarasına dikiş atılıp taburcu edildi
- Evinde fenalaşınca tekrar hastaneye kaldırılan genç beyin kanaması geçirdiği belirlenince yatırıldığı yoğun bakım ünitesinde yaşam savaşı vermeye başladı

CNN Türk İnternet Sitesi

Kendi Kendimize

- İlle de kafa travması
- BT, kontrol, KİBAS bulguları
-

Kendi Kendimize

- 56 yaşındaki erkek göğüs ağrısı nedeniyle başvurduğu acil servisten 2 saat sonra taburcu edildi
- Evine gelen hasta yaklaşık bir saat sonra hayatını kaybetti

CNN Türk İnternet Sitesi

Kendi Kendimize

- Göğüs ağrısı
- Takip
- Takip
- Takip
-

Kendi Kendimize

- 62 yaşında erkek mide ağrısı nedeniyle başvurduğu acil servisten bir iğne yapılarak taburcu edildi
- Şikayeti geçmeyen hasta başka bir hastaneye başvurdu ve kalp krizi tanısıyla yatırıldı

UÜTF Sitesi

Kendi Kendimize

- Göğüs ağrısı klinik inciler
-

Acil mi – Acele mi

- 22 yaşında erkek, nöbet
- BT’de menenjiom saptanıyor
- NŞ ile konuşularak polikliniğe gönderiliyor
- Birkaç saat sonra başhekimlikten bir telefon ile hasta acil olduğu gerekçesiyle tekrar AS’e geliyor (çocuğun annesi olay çıkarmış)
- Acil mi, acele mi?

Acil mi – Acele mi

- 67 yaşında kadın, mesane tümörü
- Metastaz açısından poliklinikten görüntüleme istenmiş, 2 ay sonra yapılacak
- Genel durum bozukluğu nedeniyle AS geliyor
- Tedavisi yapılan hastanın metastaz için görüntülemesi yapılıyor
- Acil mi, acele mi?

Acil Servis Hastaları ile İlgili Birkaç Saptama

- Gerçekten rahatsız olan hastaların genelde fazla şikayetleri olmaz
- Hastalık veya geçirmekte oldukları travma nedeniyle ölümün eşliğindeki bu hastalar ya enerjilerini bulundukları durum için harcamaktadırlar, yahut bilinçleri yerinde değildir

Acil Servis Hastaları ile İlgili Birkaç Saptama

- Bunun aksi de genellikle doğrudur
- Değişik şikayetlerle hastaneye gelen birisinin gerçekten hasta olup olmadığının ilk işareti, rahatsızlığını ayrıntısıyla anlatıp anlatamamasıdır

Acil Servis Hastaları ile İlgili Birkaç Saptama

- Dış dünyada güçlü bir kişiliği olan insanlar, küçük travmalarda veya basit rahatsızlıklarda daha kolay yıkılırlar
- Birisini vurmak üzereyken yakalanan mafya üyelerinden biri, tetanoz aşısı yapılırken annesini çağırarak ağlayabilir

Acil Servis Hastaları ile İlgili Birkaç Saptama

- Genellikle *"Hasta değilim!"* diyenler hastadır
- Hastalığını kabullenmek istemeyen kişi, ağrıların veya rahatsızlıklarını reddeder
- Bu kişiler genellikle sıkı çalışan insanlardır ve bir an önce hastaneden çıkıp normal hayatlarına dönmek isterler

Acil Servis Hastaları ile İlgili Birkaç Saptama

- *"Yüksek düzeyde ağrıya toleransı"* olduğunu iddia edenlerin çoğunda bu tolerans yoktur
- Gariptir, dövme insanlarının pek çoğu, iğneden korkuyor

